

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/2/2018
Identifikačné číslo spisu:	1110219980
Dátum vydania rozhodnutia:	18.12.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1110219980.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. B., narodeného X. N. XXXX, bývajúceho v R., R., proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 16C/81/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. marca 2017, sp. zn. 6Co/435/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. apríla 2016 sp. zn. 16C/81/2010 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal priznania nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Žalobca tvrdil, že nemajetková ujma mu bola spôsobená pri výkone verejnej moci v dôsledku nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní, pretože ich nečinnosťou došlo u neho, ako u osoby poškodenej trestným činom, k vyvolaniu stavu právnej a vnútornej osobnej neistoty. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca nepreukázal vznik nemajetkovej ujmy, ako jednej z podmienok úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa súdu prvej inštancie samotná skutočnosť, že v trestnom konaní, v ktorom mal žalobca postavenie poškodeného, došlo k prieťahom, ktoré u žalobcu vyvolali stav právnej neistoty, nezakladá nárok na nemajetkovú ujmu. Bolo povinnosťou žalobcu tvrdiť a preukázať konkrétny následok, či už v pracovnom alebo súkromnom živote, spôsobený namietaným nesprávnym úradným postupom orgánov činných v trestnom konaní. Z dôvodu, že tak žalobca neučinil, neuniesol dôkazné bremeno, ktoré ho zaťažuje. Súd prvej inštancie rozhodol preto tak ako je uvedené v úvode tohto bodu.

2. Proti predmetnému rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom tak, že ho ako vecne správny potvrdil a rozhodol o trovách konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v spore bol síce preukázaný nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní, ale žalobcovi

napriek tomu nárok na nemajetkovú ujmu nevznikol. Žalobca, ktorého zaťažovalo dôkazné bremeno nepreukázal, že by mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu vznikla tak závažná ujma, že iba samotné konštatovanie porušenia práva by nebolo dostatočným zadosťučinením. Nestotožnil sa s tvrdením žalobcu, že prieťahy v trestnom konaní samé o sebe odôvodňujú vznik nemajetkovej ujmy. Existencia nemajetkovej ujmy musí byť žalobcom tvrdená a preukázaná mimo akúkoľvek pochybnosť, čo sa v danom spore nestalo. Okresný súd dospel preto k správneému záveru, že žalobca dôkazné bremeno v tomto smere neunesol.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Dovolanie odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 431 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p. alebo Civilný sporový poriadok“) tvrdiac, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) C. s. p.]. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za nepreskúmateľné a arbitrárne. Konajúce súdy pochybili, keď nevykonali ním navrhované dôkazy. Odvolaciemu súdu ďalej vyčítal, že sa vôbec nezaoberal pochybením súdu prvej inštancie spočívajúcim v nezabezpečení jeho osobnej účasti na pojednávaní konanom 28. apríla 2014, čím došlo k znemožneniu jeho práva klásť svedkovi otázky a ovplyvniť rozhodnutie vo svoj prospech. Za porušenie práva na spravodlivý proces považoval aj nedoručenie vyjadrenia žalovanej z 26. októbra 2011. Odvolací súd podľa žalobcu nepostupoval správne, keď mu neoznámil elektronicky miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku. V dovolaní uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 432 C. s. p. tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) až c) C. s. p. Podľa žalobcu neprimeraná dĺžka trestného konania, v ktorom vystupoval ako poškodený - obeť násilného trestného činu, automaticky prezumuje vznik nemajetkovej ujmy. Ide tak o notoriu, ktorú dokazovať netreba. Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná k dovolaniu žalobcu uviedla, že konajúce súdy sa dostatočne, primerane a správne zaoberali argumentmi oboch strán sporu, rozhodnutia náležite odôvodnili a dospeli na základe vykonaného dokazovania k správny právny záverom. Navrhla preto dovolanie žalobcu odmietnuť.

5. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), ktorá spĺňa podmienku vysokoškolského právnického vzdelania druhého stupňa podľa § 429 ods. 2 písm. a) C. s. p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C. s. p.), zaoberal sa bez nariadenia pojednávania jeho prípustnosťou a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Dovolací súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 C. s. p.) uvádza nasledovné:

6. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. V preskúmvanej veci žalobca odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. a podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) C. s. p.

8. Podľa § 420 písm. f) C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. V preskúmvanej veci žalobca vymedzil zmätočnosťnú vadu v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia tým, že odvolací súd nevykonával ním navrhované dôkazy, nezaoberal sa nedoručením vyjadrenia žalovanej žalobcovi a ani nezabezpečením jeho osobnej účasti na pojednávaní uskutočnenom 28. apríla 2014, neoznámil žalobcovi elektronicky miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku, ako aj tým, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a arbitrárny.

9. Pokiaľ žalobca tvrdí, že odvolací súd nevykonával ním navrhnuté dôkazy v podobe svedeckých výpovedí, najvyšší súd uvádza, že nevykonanie dôkazov nebolo podľa predchádzajúcej úpravy považované za vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny

poriadok - ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O. s. p.). O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov (ale aj tých, ktoré nie sú navrhované) budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhodoval však súd. Obdobne to platí aj po prijatí novej právnej úpravy civilného sporového konania. Toto procesné oprávnenie žalobca v danej veci aj využil (nebolo mu odňaté). Súd preto svojím postupom žalobcu nevylúčil z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré mu Občiansky súdny poriadok a následne Civilný sporový poriadok priznával.

10. K tvrdeniu žalobcu, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a arbitrárne, najvyšší súd predovšetkým pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p.

11. Najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzi ustanovenia § 393 ods. 2 C. s. p., ktorým by došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces.

12. Dovolaním napádaný rozsudok totiž uvádza ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalobcu, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci a právne závery, ku ktorým dospel. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Žalobca preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený, arbitrárny; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu.

13. Dovolací súd považuje námietku žalobcu týkajúcu sa správnosti postupu odvolacieho súdu v súvislosti s verejným vyhlásením rozsudku za neopodstatnenú. Z obsahu spisu je zrejmé, že predseda senátu odvolacieho súdu dal 10. februára 2017 písomný pokyn oznámiť na úradnej tabuli súdu vyhlásenie rozhodnutia na 1. marec 2017 o 13.05 hod. v budove odvolacieho súdu č. dv. 62, že toho istého dňa bolo vyhotovené oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia, že dňa 21. februára 2017 bolo toto oznámenie vyvesené na úradnej tabuli súdu, a že v zápisnici o verejnom vyhlásení rozsudku z 1. marca 2017 odvolací súd výslovne konštatoval splnenie podmienok pre verejné vyhlásenie rozsudku. Postup odvolacieho súdu bol preto v súlade s § 219 ods. 3 C. s. p. Faktická možnosť strany sporu dozvedieť sa o termíne verejného vyhlásenia rozsudku, z hľadiska zákonom predpísaného postupu pre verejné vyhlásenie rozhodnutia, nebola právne významná. K tomu dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd nepochybil, keď o tomto termíne neupovedomil žalobcu elektronickými prostriedkami, pretože žalobca síce uviedol elektronickú adresu, ale v spise sa nenachádza žiadosť o doručovanie písomností elektronicky, čo je nevyhnutnou podmienkou takéhoto doručovania.

14. Pokiaľ žalobca poukazoval na skutočnosť, že mu nebolo doručené vyjadrenie žalovanej z 26. októbra 2011 treba uviesť, že dotknuté vyjadrenie (č. l. 97 spisu) bolo žalobcovi riadne doručené 22. novembra 2011, o čom svedčí doručka založená v spise (č. l. 119 spisu). Na pojednávaní konanom 21.

novembra 2011 bol navyše žalobca s dotknutým vyjadrením oboznámený (pred jeho doručením). Námetka žalobcu preto neobstoí.

15. Žalobca napokon odvolaciemu súdu vyčítal, že sa nezaoberal porušením povinnosti súdu prvej inštancie zabezpečiť jeho prítomnosť na pojednávaní konanom 28. apríla 2014, čím zmaril jeho možnosť klásť svedkovi vypočúvanému na danom pojednávaní otázky. K tejto námietke najvyšší súd uvádza, že ju žalobca mal možnosť uplatniť už v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, čo však neurobil. Dovolací súd na túto jeho námietku uvedenú až v dovolacom konaní preto neprihliadol. Najvyšší súd však dodáva, že žalobca mal predvolanie na pojednávanie riadne vykázané, o čom svedčí pripojená doručka (č. l. 263 spisu). Skutočnosť, že žalobca bol vzatý do väzby mal súd preukázanú až 29. mája 2014, po pojednávaní, a preto pochybiť nemohol.

16. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že zo strany žalobcu nebol preukázaný nesprávny procesný postup súdu, ktorým by bol vylúčený z uskutočňovania jemu patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcu v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol [§ 447 písm. c) C. s. p.].

17. Dovolací súd následne pristúpil k preskúmaniu prípustnosti dovolania žalobcu, pokiaľ uplatnil ako dovolací dôvod nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) až c) C. s. p.

18. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

19. Podľa § 432 ods. 1 a ods. 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

20. Vyššie spomenutý § 421 C. s. p. upravuje predpoklady prípustnosti dovolania, ak sa dovolanie podáva z dôvodu, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Pre všetky prípady vymenované pod písmenami a), b) a c) § 421 ods. 1 C. s. p. platí, že dovolanie je prípustné vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu alebo zmeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak dovolaateľom nastolená otázka je otázkou právnou (v žiadnom prípade sa nepripúšťa riešenie skutkových otázok) a ak ide o takú právnú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania; dovolací súd ďalšie podmienky prípustnosti dovolania neskúma.

21. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal vecou, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či v prípade žalobcom nastolenej právnej otázky, ide o takú právnú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

22. V preskúmvanej veci žalobca v dovolaní uviedol, že sa nestotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého je v danom prípade nevyhnutné v súlade s § 9 a § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. preukázať vznik nemajetkovej ujmy u obete násilného trestného činu. Za právnú otázku zásadného významu pre rozhodnutie odvolacieho súdu považoval otázku preukazovania vzniku nemajetkovej ujmy v prípade obetí trestných činov, u ktorých sa nemajetková ujma nepreukazuje ale priamo prezumuje. Z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (ani z rozsudku súdu prvej inštancie) ale nevyplýva, že by pre jeho rozhodnutie bolo podstatné riešenie tejto právnej otázky, a že by sa jej riešením zaoberal. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie uviedol, že prieťahy v trestnom konaní, v ktorom žalobca vystupoval ako osoba poškodená, samé o sebe neznamenajú, že žalobcovi automaticky vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Súd prvej inštancie navyše dodal, že pokiaľ žalobca odôvodňuje nemajetkovú ujmu neprimeranou dĺžkou konania bez potreby jej preukázania, robí tak v inom kontexte ako súd prvej inštancie, ktorý postupuje podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Nosným (podstatným) dôvodom rozhodnutia odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) od ktorého záviselo priznanie nemajetkovej ujmy, bol preto záver o splnení podmienok podľa § 9 v spojení s § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. v danom spore. Žalobcom formulovaná

právna otázka nemá charakter takej právnej otázky, od vyriešenia ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keď žalobca spája zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci s finančným odškodňovaním obetí násilných trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z., ktorý nebol konajúcimi súdmi vôbec aplikovaný. Dovolací súd dospel preto k záveru, že nebol splnený jeden zo základných predpokladov prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p.

23. Dovolaciemu súdu potom neostávalo iné než dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietnuť.

24. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) C. s. p.

25. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovanej ich náhradu nepriznal, keďže jej žiadne preukázané trovy v dovolacom konaní nevznikli.

26. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.